

שאנס מפוספס

כשהממשלה מסרה לפני שבוע בכנסת את נוסח התשובה שלה על יוזמת השלום של ארצות-הברית, היתה לה הזדמנות מצויינת להוכיח גודל-לבב וגאולנטיות דיפלומטית, אך גם השאנס הזה פוספס.

לדעתי, צריכה היתה ראש-הממשלה לפתוח את הודעתה במישפט מעין זה: "ממלכת ישראל מברכת את הנשיא נאצר על

חבר-כנסת, אשר מסיבות מובנות מבקש לשמור על עילום שמו, העביר אלי השבוע את ההצהרה הבאה: "מעולם לא עמד עם ישראל בסכנה חמורה כבי

אבו-עלי מנתניה

בישיבת מרכזי גח"ל, שנערכה לפני שבוע בתל-אביב, איים מר עובד בן-עמי בהליכה למרד ובהקמת מחתרת אם תחליט הממשלה על נסיגה... לא נהסס להפר החלטות, ולא יספיק המקום בבתי-הכלא לאלה שימשיכו להילחם לארץ-ישראל השלמה, אמר ראש עיריית נתניה. ראיתם? הוא מאיים עלינו! באישון לילה הוא ידפיס כרוזי מחתרת במכוונות הדפוס של העיתון הנמצא בבועלתו ולאור היום, של דוגמת שלמה בן-יוסף, גיבורה הלאומי של תנועת "חרות", הוא יטיל פצצה ויבקוץ יזאבו על אוטובוס.

הוא יתחבא בחולות נתניה, הוא יגדל זקן, הוא יצטלם עם הגורות כדורים צלרבות על חזהו, והוא יצוד יונים, יפוצץ גשרים, ולא ינוח עד שהממשלה תחזור בה מהחלטת הנסיגה.

במאמר בשם "אחריותו של עורך" ("הארץ" 7.8.70) יוצא גרשום שוקן להילחם לזכותו של עורך לפסול כתבות ולקבוע את עיתוי פירסומם. "יש מקרים", הוא כותב, "שבהם פירסום המעניין והפיקאנטי אינו משרת את האינטרסים של החברה, ואולי אף מביא להם נזק, מפני שהדברים המעניינים והפיקאנטים אינם משמעותיים בסיטואציה מסוימת, והעיתוי איננו מתאים לפירסומם".

מי קובע מה משרת את האינטרסים של החברה, ומה עלול לגרום לה נזק? העורך, כמובן. גישה זו היתה יכולה להתקבל על הדעת, לולא נלחם מר שוקן במשך שנים במוסד שממו ועדת-העורכים, ודרכו מנסה הממשלה בשלטון על מה יפורסם ומה לא יפורסם בעיתונות, ובמוסד שממו צנזורה, הרשאי לפסול או להשעות יד-עות ומאמרים שמר שוקן מבקש לפרסמם. למה תובע לעצמו מר שוקן זכויות, אותן הוא אינו מוכן להעניק לממשלה? הרי גם הממשלה, המבקשת להעלים או להשעות ידיעה, משתמשת בנימוקיו של מר שוקן.

הממשלה, אשר נבחרה לייצג ולדבר בשמו של העם, טוענת בהגיון שוקני, שהיא רשאית לקבוע מה משרת את האינטרסים של העם, ומה עלול לגרום לו נזק. זכותה לפסול או להשעות ידיעות אינה קטנה מזכותו של מר שוקן.

מי בחר בו לדבר בשם החברה ולייצג את האינטרסים שלה? אני מתחנן חוץ מקוקה-קולה, אסקוט, נקה שבע, שחאפס והקוראים המשלמים לו את שכר כתביה? אם מר שוקן תובע לעצמו את זכות עריכת "הארץ", אינני מבין למה הוא פוסל מראש-הממשלה, שרה-חוץ או שרה-חינוך את זכות עריכת המדינה.

אל תבינו אותי לא נכון. אני מתנגד לכל צנזורה פוליטית וחברתית, בין אם היא מבוצעת על-ידי הממשלה או על-ידי עורכי עיתונים. בסך הכל ערכת כאן הרגיל קטן בחירת ההגיון, ואילו טרח מר שוקן להפעיל את כלי-החשיבה שלו, היה מבין מה משתמע מתביעתו לייצג את האינטרסים של החברה, אני, למשל, לא הייתי רוצה למסור לממשלה או למר שוקן את זכות המאניפולציה של דעת-קהל, ומה היא פסילת ידיעות ודעות או השעייתן,

התבונה המדינית ואומץ-הלב שגילה בקבי"ל את יוזמת-השלום של ארצות-הברית, ומבקשת לחוק את ידיו של הנשיא הדגול במאבקו נגד הכוחות האפלים, המסכנים את השלום במזרח התיכון.

אני בטוח שמר אבא אבן, העמל זה שנים להנהיג בכנסת לשון ויכוח פרלמנטארי, רית, בנוסח, יריבי המלומד והמכובד מ"כפסל האופוזיציה מגלה בורות מדהימה בדברו על... — היה מנסח את ההודעה באלגנטיות רבה יותר, אילו עלה רעיון פשוט כזה על דעתו.

על סף התהום

שעה זו. השלום עלול לפרוץ כל רגע, אם לא נדע לכלכל את מעשינו בתבונה.

לא רק הוא כמובן. הוא ושאר סוחרי הקרקעות, אשר קיח לקבל במחיר סמלי חלק מהשטחים המשוחררים, כדי להעבירם הלאה במחיר פחות סמלי. (דוגמת אש"ד דוד).

אני מקחש שהממשלה, אשר ידעה ל"עמוד עד כה נגד הלחצים של דעת-קהל העולמית, תאזר עוז לעמוד גם נגד אימויו של ראש עיריית נתניה, ואל לה להיבהל גם מבועיות השיכון ובתיה-הכלא. כשיבוא השלום, ישוחררו החבלנים מבתי-הכלא, ואז יספיק המקום לכל אנשי המחתרת של מר עובד בן-עמי. ואם בכל זאת יחס"רו כמה מיטות, אפשר יהיה אולי לבקש מהמדינה הפלסטינית, שתקום, שתארח ב"בתיה-הכלא של נתניה את עודף לוחמי המחתרת של ראש עיריית נתניה.

אני בטוח שבנקודה זו, לפחות, תסכים המדינה הפלסטינית לשתף פעולה עם מדינת ישראל.

שוקן מסתבר

אם לא אחת מצורותיה האוטובטיליות של שטיפת-מוח חברתית? כשרון כתיבה, דיוק באינפורמציה ו"חוקיותה של הדעה המובעת הם אבני הבחון היחידים לפיהן ראשי עורך לפסול ידיעה או מאמר, כל הדיבורים על חופש-הדיבור במישטר דמוקרטי אינם אלא פיס"פוטים ריקים, כל עוד ראשי עורך ובעל מיקרופון לסתום למישהו את הפה בשם האינטרסים של החברה.

החברה מורכבת מאנשים, שמידת ה"אינטלגנציה שלהם אינה נופלת מו של מר שוקן. מר אבן או הגברת מאיר וכל אדם בחברה זכאי לדעת הכל, לשמוע הכל ולהחליט בעצמו מה טוב ומה רע בשביל לו. איש לא העניק למר שוקן את הזכות לפתוח ולסגור את כרו האינפורמציה וה"דעות כרצונו.

למה אני מתרגז כל-כך? פשוט מאד: מר שוקן כותב, בין השאר, שאילו נהגו כמותו בבחירת אנשים הרשאים להביע את דעותיהם בפומבי, "היו מונעים תקריות מגוחכות, כגון מתן אפשרות לברוך ממוס"חר להופיע כמוכתר בכתר של נדרף פולרי, שיש משום שסגור בפניו את המיקרופון, שמעולם לא היו צריכים לתת לו גישה אליו, כדי לדבר על נושאים רציניים.

מעולם לא אמרתי שאני נקי מעריכת חשבונות אישיים, ושם המדור שלי מעיד על כך. אינני יודע מה הגיע את מר שוקן לספס עלי. קשה להניח שההכרזה הדו"קישוטית שלי משבוע שעבר על כו"נתי לבקר מדי פעם את ממלכת העיתונות-המבוקרת-הכל היא שהעלתה סומק ב"כתיבתו. מכל מקום אני שמח לקריאת התגרי, ומוכן לצחצח עימו חרבות, לעיני הקהל המשתוקק ודאי לחוות בודיקרב.

מר שוקן היה רוצה, כנראה, שגם מ"הל גלי צה"ל יסור למרותו, אחרת אינני מבין באיזו רשות הוא גוזף בו על שהעמיד לרשותי מיקרופון. אם, כדברי מר שוקן, "העיתון ותחנת-השידור קיימים כדי לשרת את החברה לפי מיטב הבנתם של עורכיהם, המודרכים על-ידי מצפונם הם", למה מתערב עורך "הארץ" בענייניו של עורך ומנהל גלי צה"ל, אשר לפי מיטב הבנתו ומצפונו נמצאתי ראוי להגיש לקהל

תוכנית במשך שנתיים וחצי ולדבר בה, בין השאר, גם על נושאים רציניים?

זה אלף, ועכשיו בית: אינני יודע למה בדיוק התכוון מר שוקן כאשר זיכה אותי בתואר "ברוך ממוס"חר". אבל משום-מה מכרסם בראשי צל-צילו של חשד שלא התכוון למחמאה.

ברוך — מילא. את זה אני עוד מבין איכשהו. אני מוכן להודות (ולעזאזל הענווה!) שרשימותי מכירות את הקהל י"תר ממאמריו של מר שוקן, אבל מה זה "ממוסחר", לכל הרוחות? האם העובדה שבמחצית עיתונו מלעיס אותנו מר שוקן במודעות, הוועקות את מעלותיהם של חולצות, שמנים, באנקים, חזיות, גבינות, סיגריות, גרביים ו"בו"דו"רו אינטימי" (ספריי לעונה החודשית של האשה) מוכה אותי להעניק לו את התו"אר "עורך ממוסחר"?

פסוק השבוע

במסגרת הזמנתי למשתתפים מן החוץ, אני מארח לראשונה את ד"ר נ. קטרוב, המאיים לעזוב את הארץ אם יתגלה שמו.

דמוקרטיה היא עניין עתיק, אך מן הסתם תוסס ומתחדש, מכל מקום, צץ לה לאחרונה ים של פירושים חדשים. מסתבר שהמדובר בצורת שלטון מסתורית ובלתי-ניתפסת. אינני מתימר להבין נה, אך במסגרת החרות החדשה לפרש ולהבהיר את המושג, הייתי רוצה לה"ציע שני פירושים שקלטתי מפי השמועה.

אחד מהם הוא "הדמוקרטיה", וה"שני אינו אלא "היפרקומדיה" (ביטוי חדש, הנוצר כשמעמידים את הדמוקרטי"יה על ראשה).

לפי פירוש ראשון, דמוקרטיה אינה אלא שילטון העם באמצעות נציגיו הנב"חרים על פי עיקרון של איזון ופרז"פורציות. ישנו בית-נבחרים, ובו מחול"קים זמן הדיבור והכוח הפוליטי באופן פרופורציוני ליחסי הכוחות בחברה. במ"לום אחרות, תפקידו של בית-הנבחרים הוא לשקף את הנעשה בחברה. היות ופלוני לא הצליח לשכנע את החברה, יוגבל זמן דיבורו וכוחו הפוליטי בחברה. משום כך, נהנה המיעוט גם הוא מגישה חופשית לאמצעי התקשורת, והמיעוט רואה בתפקידו לנסות להישאר מיעוט.

שני הפירושים נראים כה עגולים ו"עיקביים, שלא אנסה להכריע ביניהם. איני גם מציע לאיש לקבל או לפסול אחת מן הגישות. אחרי הכל, דמוקר"טיה היא אמצאה נפלאה, אין צורך לקבל או לפסול אותה, די לפרש אותה.

סקר-דעת-הבהמות

בסקר שנערך לפני חודשיים על-ידי ארגון מגדלי-הבקר, התברר ש-72% מהבהמות תומכות בעמדת האירגון, ומתנג"דות מסיבות היסטוריות ומיסטיות, להחז"רת שטחי האספסת והתחלתן לגמלים שנט"שו אותם. 15% מהבהמות אמרו שהן מוכנות להחזיר את השטחים תמורת שלום. גם החמורים, ושאר הבהמות, נמנעו מלנקוט עמדה, בטענה שהן לא עוסקות בפוליטיקה. השבוע, לאחר שמהלך אירגון-מגדלי הבקר קיבל בהברות מניכסון, לפיהן תוב"טח לבהמות הספקה סדירה של אספסת

אסור להחמיץ

אם אתה לא רואה יותר מטרס מטרס בשבוע, אם אתה מצפה מטרס מטרס שיספק לך תומר למחשבה לפני ולאחר שאתה נכנס למיטה, אם אתה רוצה לראות את אחת מצירות המופת של אמנות הקול"נוע, אם נמאס לך ללעוס את הקש שמגי"שים לך בטלחזיה — רץ לראות את

אירוע ממלכתי

שמחה וששון! ישראל התקבלה סוף-סוף כחברה באירגון הבינלאומי של שוערי מלגות, והקונגרס הבא ייערך בארץ ב"1974. הלב עולה על גדותיו מרוב גאחה. סוף-סוף גם שוערי בתיה-מלון בעולם כ"ל מכירים בזכות קיומנו.

ועוד מילה, פשוט כדי להוכיח לקוראים את הסכנה הצפויה לנו מאנשים התובעים לעצמם את הזכות הבלעדית לפסוק מתי ואיזה דיעות רשאית החברה לשמוע. מל-חמתו של מר שוקן בממשלה, התובעת לעצמה זכות זו, צודקת כל עוד ניתנת לאורח האפשרות להלחם במר שוקן, התו"בע לעצמו את הזכות אותה הוא מבקש ל"מנוע מהממשלה. העלמת ידיעות ודעות, או השעייתן, היא אחת הצורות המקובלות ביותר של דיכוי חופש-הדיבור והאינפור"מציה, גם אם הדבר נעשה כביכול בשם האינטרסים של החברה.

ובזה אני מסיים את סיבובי הראשון של הדו"קרב, ולא משום שאין לי מה לומר יותר על מר שוקן. אלא פשוט: יש גבול לשטח שאסור להקדיש לעניין שהוא אחרי הכל, לא מן החשובים ביותר שנתרחשו השבוע.

פסוק השבוע

נגוד עלינו לחיות בשלום עם הערבים. אל תירא עבדי יעקוב. (ירושלמי.)

חשבון עוכר ושב

דמוקרטיה נוסח

יחילבקה

לפי הפירוש השני, היפרקומדיה, סלי"חה — הדמוקרטיה, אינה אלא שלטון ה"נציגים באמצעות העם-הנבחר על פי עקרון של איזון ופרופורציות. ישנה חברה, ובה מחולקים זמן הדיבור וה"כוח הפוליטי באופן פרופורציוני ליחסי הכוחות בבית-הנבחרים. במילים אחרות, תפקידה של החברה לשקף את בית-הנבחרים. היות ופלוני לא הצליח לשכנע את בית-הנבחרים, יוגבל זמן דיבורו וכוחו הפוליטי בחברה. משום כך, אין המיעוט נהנה גם הוא מגישה חופשית לאמצעי התקשורת, והמיעוט רואה בתפקידו לנסות להישאר מיעוט.

שני הפירושים נראים כה עגולים ו"עיקביים, שלא אנסה להכריע ביניהם. איני גם מציע לאיש לקבל או לפסול אחת מן הגישות. אחרי הכל, דמוקר"טיה היא אמצאה נפלאה, אין צורך לקבל או לפסול אותה, די לפרש אותה.

אסור להחמיץ

אמריקאית, במחיר שהוא זול בהרבה מה"מחיר אותו אנו משלמים עבור החזקת השטחים, הסכים האירגון לאמץ לעצמו את הצעת רוג'רס, לפיה יסוגו הבהמות מהשטחים, תמורת הכרה בזכות קיומן על"ידי הגמלים.

אסור להחמיץ

הסרט נט במילאנו של ויטוריו דה-סיקה, המוצג השבוע בקולנוע תכלת בתל-אביב, אם ראתה את הסרט פעם אחת — לך לראות אותו פעם שניה. אני דורש טובתך.

אסור להחמיץ

אך בכך לא די. עד מתי תתדפק ישראל על פתח האירגון הבינלאומי של המאני"קוריסטיות? עד מתי ייכנע אירגון זה ללח"צים של מדינות ערב?

